

SLUŽBA BOŽJA

LITURGIJSKO - PASTORALNI LIST

GODINA XI

MAKARSKA 1971.

BROJ 3

DOVRŠENA REFORMA ČASOSLOVA

Od prve kršćanske molitve, koju je molio Spasitelj sa svojim učenicima provodeći noći u maslinskom vrtu ili na brdu i posvećujući svaku prigodu i svaki doživljaj, pa sve do danas prošla je crkvena molitva kroz nebrojne zgode i nezgode. Od nekadašnje duboko proživljene molitve prve Crkve doprla je do nas izmrcvarena, jedva živa molitva, koja je prije svega bila »dužnost - officium« a ne toliko posvećenje, bila je više forma nego život.

Zahvat II Vatikanskog sabora

Da kršćanska molitva može efikasno odgovarati svojoj svrsi — **povezivanju ovoga svijeta s drugim i povezivanju ljudi međusobno** — sveti sabor je donio prikladna razjašnjenja i odredbe.

Što je crkvena molitva?

Krist hoće da sa sobom sjedini cjelokupnu ljudsku zajednicu, da je posveti i uzdigne do božanskoga života. Tu svoju posredničku službu vrši Spasitelj na mnogo načina, ali se uzdizanje ljudskih misli, osjećaja i htjenja ostvaruje na najjemenitiji način po molitvi Časoslova. To je izražaj unutarnjeg života Crkve, pjesma koju Krist sa svojim čitavim otajstvenim tijelom upravlja Ocu.

Sve do naših dana u praksi se tako postupalo kao da je Časoslov uopće i cijela liturgija bogoštovlje koje spada na kler i redovničke zajednice. Međutim koncil uporno naglašava da je to uzdizanje pameti i srca **cjelokupne Crkve**: »Svi oni koji to čine ujedno vrše i službu Crkve i dionici su najveće počasti Kristove Zaručnice, jer slaveći Boga stoje pred Božjim prijestoljem u ime Majke Crkve« (Lit. konst. 85).

Vrlo je značajna napomena da se kod obavljanja crkvene molitve mora **duša slagati s glasom** (br. 90).

Ostale glavne koncilske odredbe u pogledu Časoslova su: da se moli u određene sate, da se prema prilikama moli u zajednici, da se pjeva koliko je to moguće, da se nedjeljom i blagdanom u crkvi zajedno s vjernicima proslave glavni časovi (Usp. br. 94, 99 i 100).

Od starog prema novom

Kao neki lagani prelaz preko mosta s jedne strane rijeke na drugu bilo je sve ovo što je vrhovna crkvena vlast učinila od koncila do danas na primjeni koncilskih odluka o Časoslovu. Učinilo se što se dalo učiniti da se upotrebljavajući dosadašnje tekstove približimo onome što naskoro dolazi.

Apostolskim pismom od 25. I 1964. »Sacram liturgiam« određuje papa Pavao VI da se već od I. nedj. korizme 16. II te godine može izostaviti Prima i moliti samo jedna od ostale tri male ure, te da vjernici, redovnice i svećenici kad mole s narodom mogu obavljati Časoslov na živom jeziku (br. 6 i 9).

Instrukcija Sv. Zbora Obreda »Musicam sacram« od 5. III 1967. donosi mnoge konkretne odredbe i upute o pjevanju Časoslova.

Druga instrukcija istog Sv. Zbora »Tres abhinc annos« od 4. V 1967. dozvoljava da se na dane I. i II. reda može na Matutinu moliti samo jedan Nokturn, da se kod Lauda i Vespera s narodom čita nešto dulje čitanje i drži homilija te da se u tom slučaju mole samo tri psalma, da se kod Kompletorija s narodom mogu uvijek upotrebljavati nedjeljni psalmi, da se sva čitanja na svim urama pače i u koralnom moljenju, mogu čitati na živom jeziku (br. 19, 21, 22 i 28).

Konačna reforma

Najopsežniji zahvat koncilske liturgijske reforme već je priveden kraju. Do konca ove godine imat ćemo već u ruci Časoslov na latinskom originalu. (Što će biti s hrvatskim prijevodom, to je pitanje za sebe. Mnogi narodi već imaju štampane dijelove koji spadaju na zajednicu.)

Osnovni elemenat crkvene molitve i dalje su psalmi. Neki psalmi uopće ne ulaze u Časoslov, a neki su rezervirani samo za pojedina sveta vremena. Psaltir je razdijeljen na 4 sedmice, a ne kao do sada na samo jednu. Najprikladniji psalmi ponavljaju se nekoliko puta u tom ciklusu od

4 sedmice. Na Laudama i Vesperama su po tri psalma. U molitvi tih dviju ura trebalo bi da vjernici više sudjeluju, pa su u tu svrhu probrani psalmi koji se lakše mogu shvatiti.

Kao kod Euharistije i drugih svećanih predviđena su kod molitve časovi **čitanja** a prema prilikama i **homilije**. Za svaki dan je određeno jedno biblijsko i jedno patrističko čitanje. Sva su čitanja raspoređena kroz jednu godinu, a imaju posebna čitanja »ad libitum«. Kao poticaj na koji način sudionici Časoslova imaju usvojiti ono što se čita iza svakog čitanja dolazi **responzorij**.

Himni (kojih u novom Časoslovu ima ukupno 296) mogu biti slobodno prepjevani u duhu svakog pojedinog naroda, a mogu biti zamijenjeni drugim prikladnim pjesmama izuzevši one pučke pjesme koje nemaju nikakve umjetničke vrijednosti i koje su po svom tekstu neprikladne da budu sastavni dio liturgije.

Svakog dana na Laudama i Vesperama mole se **prošnje** (preces), koje su različite od molitve vjernika na Misi. Prošnje na Laudama odnose se na posvećenje dana koji nastaje, a na Vesperama za potrebe Crkve i cijelog svijeta. Za posebna vremena i blagdane određene su posebne prošnje.

Iza svakog psalma i čitanja predviđena je sveta **šutnja** i **razmišljanje**.

U svrhu što boljeg usklađivanja molitve s nutarnjim raspoloženjem i vanjskim okolnostima onih koji mole novi liturgijski zakoni dozvoljavaju da se pojedina ura ili i cjelokupna dnevna molitva zamijeni **prigodnim** (votivnim) Časoslovom. Na ferije preko godine to je dozvoljeno iz privatne pobožnosti (npr. moliti Časoslov sveca koji je tog dana zapisan u Martirologiju). U sve dane u godini izuzevši svečanosti te nedjelje, adventa, korizme i uskrsnog vremena to je dozvoljeno iz javnog zajedničkog razloga (npr. hodočašće, mjesni blagdan, vanjska svečanost).

Kroz važna crkvena vremena i na velike blagdane uglavnom se treba držati predloženih tekstova, a u druge dane postoje veće mogućnosti zamjene.

• • •

Glavna svrha sve ove reforme je omogućiti potpunije **posvećenje pojedinaca i svake kršćanske zajednice**. Gdje god se kršćani sastaju da bilo što zajednički učine, liturgijska

molitva trebala bi da potpomogne nadnaravno usmjerivanje čitavog njihovog nastojanja i djelovanja. To je već pred nekoliko godina izraženo u novom franjevačkom općem zakonodavstvu: »Gdje god braća žive u zajednici ili se na bilo koji način skupljaju, neka njihova zajednička molitva bude Božanski časoslov« (Gen. Konst čl. 20, 2).

Čini se da dosadašnje pojednostavljenje Časoslova nije puno u praksi pomoglo oživljavanju kršćanske molitve. Ljudi uglavnom od jedne forme prelaze na drugu. Ako to bude i sada kod ove konačne reforme, neće se postići svrha za koju se sve ovo radi. Mnogima je glavni problem: kolika je obveza. Ima problem koji je mnogo važniji: kako da se od forme prijeđe na život.

Ako dolaze novi oblici, potrebna nam je i nova revnost da iznađemo novi način kako ćemo »jednodušni i jednim glasom slaviti Boga Oca Gospodina našega Isusa Krista« (Rimlj 15, 6).

Fra Jure RADIC

NEKE KRITICKE PRIMJEDBE UZ LEKCIONAR ZA GODINU C

Zamoljen sam, da napišem uvod uz članak isusovca o. Radogosta Grafenauera »Neke kritičke primjedbe uz lektionar za godinu C.« Pristao sam. Ne zato, što bih mogao potpisati svaku tvrdnju o. Grafenauera. U koliko su primjedbe o. Grafenauera čisto lingvističke prirode, ne smatram se pozvanim da sudim o pojedinostima.

Nekada sam mislio, da dobro poznajem svoj materinski jezik. Danas bih se strašio to reći. Jer - čim počneš govoriti ili pisati - ospe se na tebe sa svih strana paljba: ne valja! Ovo nije pravilno, ono nije pravilno. To je srbizam, to je provincijalizam, to nije u duhu hrvatske sintakse, to je ruglo književnog stila. Tako mi neki dan rekoše, da je prilog s a s v i m srbizam, hrvatski da se kaže p o s v e. Isto me tako naučiše, da prilog u m j e s t o pripada istočnoj književnoj varijanti; čisto hrvatski mora se reći m j e s t o. Moram priznati, da mi to nikada prije nije padalo na pamet. Jednako, kao što me nije puno mučilo pitanje, da li se hrvatski kaže točka ili tačka, da li se hrvatski mora reći čimbenik, a ne činilac, kako pišu Srbi, itd.